

C. Larsen: Da jeg ikke godt kan stemme for, at dette Forslag skal nyde Fremme, troer jeg, det er min Pligt at udtale, hvorfor jeg ikke kan det, for at man desbedre kan bedømme min Stemmegivning i denne Retning. Jeg kan ikke stemme for dets Fremme, fordi jeg maa formene, at det vil forsinke den Oplysnings- og Landsretning synes at være berettiget til at vente. Jeg troer, at slike Forslag til Almueskolevæsenets Forbedring altid ere skadelige der, hvor man burde stræbe derhen at frigjøre Skolevæsenet fra de Baand, det er undertrykket af, saa jeg troer selv, det vil kun lidet nytte, om man, som her er sagt, vilde løsne det fra Skoledirectionen, Amtsraad og hvad som behersker det, naar det skal blive ved at være indrettet paa den ellers nu bestaaende Maade. Derfor er det, jeg maa stemme mod dette Lovforslag, fordi jeg, som jeg har sagt, troer, at man maa søge at løsne Almueskolevæsenet saameget som muligt fra Alt, hvad der vil beherske det. Jeg mener derfor, at alle de Bestemmelser, vi vilde forsøge at føie til de nu bestaaende om Almueskolevæsenet, naar de ikke sigte til at udfrie det af den Magt, det er undergivet, kun er til liden Nytte, da denne Sag dog er deres, som have Børn, som man kun ved Tvangsmidler gjør ligegyldige ved deres Børns Oplysningsdragelse; vi maae virke derhen, at det bliver Folks egen Sag at faae deres Børn underviste saaledes, som de ville have dem underviste, da man kun ellers forsinke alt hvad der skal give Folkeunderviisningen Opsyng, som det nuværende Skolevæsen ei er skicket, eller nogenstomhelst Forbedring eller Vending af Almueskolevæsenet eller som den her foreslaaede kan være skicket til, da det eller lignende slet ikke forbedrer eller fremmer, men kun forsinke Sagen. Jeg skal tillade mig at gjøre opmærksom paa, hvad jeg ogsaa sidst fremhævede med Hensyn til Folkehøiskolerne, hvis første Idee vi have den ærede Rigsdagsmand fra Præstø (Grundtvig) meget at takke for, at dette Spørgsmaal er bragt paa Bane, og det er netop til dette, vore Bestræbelser om Oplysningsanstalters Fremme skulle være rettede, istedet for at indføre saadanne små Ting, som, naar man bliver ved dermed, aldrig gavne.

Fortes noget Smaat ind, vilde man kun forsinke alle de store og herlige Planer, som dog egentlig er Hovedformaalet, og vistnok i Tiden vil gjøre det nuværende Almueskolevæsen overflødig, som ellers let kan flydes ud i en siert Fremtid, saa at der ikke blev noget tilovers hos Folket for de her nævnte høiere Skoler. Altjaa, fordi dette Lovforslag kun sigter til at indføre Noget, som kun i Grunden er Smaaligheder, men som Folket dog forledes til at troe fører til noget mere, end det i Virkeligheden gjør, og fordi dette Lovforslag søger at holde fast paa Almueskolevæsenet saalange som muligt, kan jeg ikke stemme for dets Fremme, da jeg holder for, at man skal søge at løsne det saameget som muligt og stræbe derhen, at vi ved høiere Folkeskoler kunne gjøre det overflødig.

Med Hensyn til hvad den høiærværdige Taler lige bagved mig har anført om Førrangen, om hvorledes man skulde være nærmest berettiget til at rangere som Bestyrere af Skolevæsenet, hvor han meente, at Amtmanden og Provsten vare de, som dertil egnede sig bedst, saa maa jeg dog tilstaae, at disse Betragtninger holde vist ikke Stik, især med Hensyn til Provsterne; thi naar den høiærværdige Taler mener, at Provsten dog er mere inde i Religionens Sandheder end Folk i Almindelighed, saa er dog Spørgsmaalet først, om han er mere inde i ægte christelig Sandhed end de Forældre, hvis Børn han skulde sørge for blive oplyste christeligt. Altsaa hvis det var en christelig Præst, som jeg forstaaer Christelighedens Aand, skulde jeg for min Part ikke have noget imod, at han opdrog mine Børn, men saa kunde Andre synes, det var ei den rette Christelighed, og de vilde have en anden Opdragelse til deres Børns Underviisning. Paa den anden Side er der saa mange forskjellige Meninger om Christelighed, at det er vanskeligt at afgjøre, hvilken Christelighed der er den rette, og hvilken Christelighed der skal gjøre sig gjældende med Hensyn til Skolevæsenet; dog maa jeg rigtignok ønske, at man vilde frigjøre Skolevæsenet for hvad man kalder Christelighed (Latter!), thi det er netop denne mangeartede, for det meste aandløse Christelighed, der ødelægger og fordærver Skolevæsenet; jeg behøver ikke at gjentage, hvad jeg